

5 paskaita

Daiktavardžiai. Bendra apžvalga

Skaitiniai: ištrauka iš Snorio Sturlusono „Edos“

Daiktavardžiai senojoje islandų–norvegų kalboje būna trijų giminių – vyriškosios, moteriškosios arba niekatrosios. Daiktavardžiai kaitomi linksniais (šių yra keturi – vardininkas, kilmininkas, naudininkas ir galininkas). Daugelis daiktavardžių turi vienaskaitos ir daugiskaitos formas, o taip pat nežymimąsias ir žymimąsias formas. Pradžioje susipažinkime su nežymimosiomis formomis, o žymimąsias aptarsime kiek vėliau.

Visų trijų giminių daiktavardžius pagal tai, kaip jie linksniuojami, įprasta skirstyti į stipriuosius ir silpnuosius. Stipriesiems daiktavardžiams būdinga sudėtingesnė kaita (įvairesnės galūnės) negu silpniesiems, mat pastarųjų vienaskaitos kilmininkas, naudininkas ir galininkas sutampa. Dar vienas būdingas silpnųjų daiktavardžių požymis – jų vienaskaitos vardininkas baigiasi nekirčiuotu balsiu [i] arba [a].

Kol kas bendrai apžvelgsime dažniausias vyriškosios, moteriškosios ir niekatrosios giminės stipriųjų ir silpnųjų daiktavardžių galūnes bei pateiksime konkrečių pavyzdžių, o detaliau su daiktavardžių tipais ir linksniuotėmis susipažinsime antrojoje vadovėlio dalyje (13–17 paskaitos).

	Vienaskaita		Daugiskaita	
	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.
Nom	-r	-i	-ar, -ir	-ar
Gen	-s, -ar	-a	-a	-a
Dat	-i, -	-a	-um	-um
Acc	-	-a	-a, -i, -u	-a

5.1 lentelė. Dažniausiai pasitaikančios vyriškosios giminės daiktavardžių nežymimųjų formų galūnės

	Vienaskaita		Daugiskaita	
	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.
Nom	-	-a	-ar, -ir	-ur
Gen	-ar	-u	-a	-(n)a
Dat	-, -u	-u	-um	-um
Acc	-	-u	-ar, -ir	-ur

5.2 lentelė. Dažniausiai pasitaikančios moteriškosios giminės daiktavardžių nežymimųjų formų galūnės

	Vienaskaita		Daugiskaita	
	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.
Nom	-	-a	-	-u
Gen	-s	-a	-a	-na
Dat	-i	-a	-um	-um
Acc	-	-a	-	-u

5.3 lentelė. Dažniausiai pasitaikančios niekatrosios giminės daiktavardžių nežymimųjų formų galūnės

Kaip matyti iš šių lentelių, galūnė nevisada leidžia vienareikšmiškai nustatyti skaičių ir linksnį. Ypač atkreipkite dėmesį į skirtingas formas, galinčias turėti galūnę –ar. Tačiau atkreipkite dėmesį, kad visų

giminių ir tipų daiktavardžiai baigiasi balsiu / a / daugiskaitos kilmininke ir galūne –um daugiskaitos naudininke. (Daugiskaitos kilmininko galūnė daugeliu atveju ir yra –a, bet moteriškosios bei niekatrosios giminės silpnųjų daiktavardžių šio formos galūnė yra –na; kaip bebūtų, visi daiktavardžiai daugiskaitos kilmininke vis tiek baigiasi balsiu / a /).

Be abejo, linksnį ir skaičių dažniausiai galima nesunkiai nustatyti pagal kontekstą.

Dabar pateiksime keletą pavyzdžių, kaip atrodo konkrečių vyriškosios, moteriškosios bei niekatrosios giminės daiktavardžių kaitya.

	Vienaskaita		Daugiskaita	
	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.
Nom	prestr, konungr	risi, dreki	prestar, konungar	risar, drekar
Gen	prests/prestar, konungs	risa, dreka	presta, konunga	risa, dreka
Dat	presti, konungi	risa, dreka	prestum, konungum	risum, drekum
Acc	prest, konung	risa, dreka	presta, konunga	risa, dreka

5.4 lentelė. Vyriškosios giminės daiktavardžių *prestr* ‘kunigas’, *konungr* ‘karalius’, *risi* ‘risis, milžinas’ ir *dreki* ‘drakonas, slibinas’ nežymimųjų formų kaitya

	Vienaskaita		Daugiskaita	
	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.
Nom	jǫrð, búð	tunga, gyðja	jarðir, búðir	tungur, gyðjur
Gen	jarðar, búðar	tungu, gyðju	jarða, búða	tungna, gyðja
Dat	jǫrðu, búð	tungu, gyðju	jǫrðum, búðum	tungum, gyðjum
Acc	jǫrð, búð	tungu, gyðju	jarðir, búðir	tungur, gyðjur

5.5 lentelė. Moteriškosios giminės daiktavardžių *jǫrð* ‘žemė’, *búð* ‘palapinė, žeminė, (laikinas) namelis’, *tunga* ‘kalba, liežuvis’ ir *gyðja* ‘šventikė, žynė; deivė’ nežymimųjų formų kaitya

	Vienaskaita			Daugiskaita		
	Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.		Stiprieji daikt.	Silpnieji daikt.	
Nom	land, ráð	hjarta		lǫnd, ráð	lǫg	hjǫrtu
Gen	lands, ráðs	hjarta		landa, ráða	laga	hjartna
Dat	landi, ráði	hjarta		lǫndum, ráðum	lǫgum	hjǫrtum
Acc	land, ráð	hjarta		lǫnd, ráð	lǫg	hjǫrtu

5.6 lentelė. Niekatrosios giminės daiktavardžių *land* ‘žemė; šalis, kraštas’, *ráð* ‘patarimas, sprendimas’, *lǫg* ‘įstatymai (vartojama tik daugiskaita)’ ir *hjarta* ‘širdis’ nežymimųjų formų kaitya

Daiktavardžių žymimoji forma

Daiktavardžių žymimasis artikelis kaitomas labai panašiai kaip įvardis *hinn* (plg. 4.5 lentelė), o istoriškai veikiausiai ir yra iš jo atsiradęs (Barnes 2008: 64).

	Vienaskaita			Daugiskaita		
	Vyr. g.	Mot. g.	Niekatr. g.	Vyr. g.	Mot. g.	Niekatr. g.
Nom	-inn	-in	-it	-inir	-inar	-in
Gen	-ins	-inar	-ins	-inna	-inna	-inna
Dat	-inum	-inni	-inu	-inum	-inum	-inum
Acc	-inn	-ina	-it	-ina	-inar	-in

5.7 lentelė. Žymimojo artikelio formos

Šios artikelio formos dedamos prie atitinkamų daiktavardžio formų, t. y. ir pats daiktavardis, ir artikelis kaitomi linksniais bei skaičiais. Artikelio balsis / i / išnyksta kai kuriose formose, kur daiktavardžio galūnė baigiasi balsiu arba / r /. Pavyzdžiui, *hesti + inum > hestinum*, *hesta + ina > hestana*, *hallir + inar > hallirnar*, *skipa + inna > skipanna*. Daugiskaitos naudininke išnyksta taip pat ir daiktavardžio galūnės / m /, pavyzdžiui, *hestum + inum > hestunum*, *hǫllum + inum > hǫllunum*, *skipum + inum > skipunum*.

	Vienaskaita			Daugiskaita		
	Vyr. g.	Mot. g.	Niekatr. g.	Vyr. g.	Mot. g.	Niekatr. g.
Nom	hestr-inn	hǫll-in	skip-it	hestar-nir	hallir-nar	skip-in
Gen	hests-ins	hallar-inar	skips-ins	hesta-nna	halla-nna	skipa-nna
Dat	hesti-num	hǫll-inni	skipi-nu	hestu-num	hǫllu-num	skipu-num
Acc	hest-inn	hǫll-ina	skip-it	hesta-na	hallir-nar	skip-in

5.8. lentelė. Daiktavardžių žymimosios formos kaitymo pavyzdžiai

Pastaba. Daiktavardžio *maðr* daugiskaitos vardininko nežymimoji forma yra *menn*, o žymimoji – *mennirnir*.

Užduotys

- Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą, ypatingą dėmesį kreipdami į daiktavardžius. Nustatykite kiekvieno daiktavardžio giminę, skaičių ir linksnį (atsižvelkite ne tik į galūnes, bet ir į kontekstą):

„Íslendingabók“, Ari Þorgilsson:

Hann sendi hingat til **lands prest**, þann er hét þangbrandr ok hér kendi **mønnum kristni** ok skírði þá alla, er við **trú** tóku.

En síðan er **menn** kómu í **búðir**, þá lagðisk hann niðr, þorgeirr, ok breiddi **feld** sinn á sik ok hvíldi þann **dag** allan ok **nóttina** eptir ok kvað ekki **orð**.

Hann sagði frá því, at **konungar** ór **Norvegi** ok ór **Danmörku** hǫfðu haft **ófrið** ok **orrostur** á milli sín langa **tíð**, til þess unz **landsmenn** gørðu **frið** á milli þeirra, þótt þeir vildi eigi.

En þat **ráð** gørðisk svá, at af stundu sendusk þeir **gersemar** á milli, enda helt **friðr** sá, meðan þeir lifðu.

Þá var þat mælt í **lögum**, at allir **menn** skyldi kristnir vera ok **skírn** taka, þeir er áðr váru óskírðir á **landi** hér.

En of **barna útburð** skyldu standa in fornu **lög** ok of **hrossakjots át**.

„Heimskringla (Ynglinga saga)“, Snorri Sturluson (?):

Kringla heimsins, sú er **mannfólkit** byggir, er mjök vágskorin; ganga **hǫf** stór or **útsjánnum** inn í **þjóðina**.

Er þat kunnigt, at **haf** gengr frá **Norvasundum** ok alt út til **Jórsalalands**.

Af **hafinu** gengr langr **hafsbotn** til **landnorðs**, er heitir **Svartahaf**; þat skilr **heimsþriðjungana**: heitir fyrir austan Asía, en fyrir vestan kalla sumir Európá, en sumir Éneá.

Í Svíþjóð eru **stórheruð** mǫrg, þar eru ok margskonar **þjóðir** ok margar **tungur**: þar eru **risar** ok þar eru **dvergar**, þar eru ok **blámenn**, ok þar eru margskonar undarligar **þjóðir**, þar eru ok **dýr** ok **drekar** furðuliga stórir.

Óðinn tók **hofuðit** ok smurði **urtum**, þeim er eigi mátti fúna, ok kvað þar yfir **galdra**, ok magnaði svá, at þat mælti við hann ok sagði honum marga leynda **hluti**.

Dóttir Njarðar var Freyja, hon var **blótgyðja**, ok hon kendi fyrst með **Ásum seið**, sem **Vönum** var títt.

Þá er Njörðr var með **Vönum**, þá hafði hann átta **systur** sína, því at þat váru þar **log**; váru þeira **þörn** Freyr ok Freyja.

En þat var bannat með **Ásum** at byggva svá náit at **frændsemi**.

„Heimskringla (Haralds saga hárfagra)“, Snorri Sturluson (?):

Haraldr konungr sendi **menn** sína eptir **meyju** einni [...], er hann vildi taka til **frillu** sér [...]

Sendimönnum þykkir hon svara furðu-stórliga [...]

Eptir **orrostu** þessa fekk Haraldr konungr enga **mótstöðu** í Nóregi [...]

Í þeim **ófriði**, er Haraldr **konungr** gekk til **lands** í Nóregi, þá funnusk ok byggðusk **útlönd**, **Færeyjar** ok **Ísland**.

Haraldr konungr var á **veizlu** á Móri at Rognvalds **jarls** [...]

„Heimskringla (Ólafs saga ins helga)“, Snorri Sturluson (?):

Síðan er Ólafr konungr var kominn í **Garðaríki**, hafði hann stórar **áhyggjur** og hugsaði, hvert **ráð** hann skyldi upp taka.

Ólafr konungr hugsaði fyrir sér um þetta **boð** [...]

Nú efaði hann um fyrir þá sök, hvárt þat myndi vera vitrligt ráð at treysta svá mjök **hamingjuna** at fara með lítinn **styrk** í hendr **fjandmönnum** sínum, er allr **landsmúgr** hafði til slegizk at veita Ólafi konungi **mótgöngu**.

Þat var á einni **nótt**, at Ólafr lá í **rekkju** sinni og vakti lengi um nóttina og hugði at **ráðagörðum** sínum og hafði stórar **áhyggjur** í **skapi** sínu.

Slíkt it sama sú **ætlan**, at vera hér og þiggja **ríki** af útlendum **konungum** og þér ókunnum.

Þat er **konungs frami** at sigrask á **óvinum** sínum, en vegligr **dauði**, at falla í **orustu** með **liði** sínu.

En er konungr birti þessa **ráðagörð** fyrir **mönnum** sínum, þá tóku allir því þakksamliga.

„Heimskringla (Magnúss saga Erlingssonar)“, Snorri Sturluson (?):

Þat var eitt **sinn**, er þeir tóluðu, Valdamarr konungr ok Erlingr.

[...] sem yðr var heitit í **einkamálum** várum.

[...] hvern **hofðingja** vilið þér yfir setja þar [...]?

[...] engir **Danahofðingjar** munu fara vilja í Nóreg ok fásk þar við hart **fólk** ok óhlýðit [...]

Nú þykki mér, herra, þér vel mega unna mér þess **lands**, ef ek gerumk yðarr **maðr** handgenginn, at ek halda af yðr þessu **ríki**.

[...] ek vil við yðr vera skeyttr ok skyldr til allrar þjónotu, þeirar, er því nafni byrjar.

- Perskaitykite ir išverskite į lietuvių kalbą šią ištrauką iš Snorio Sturlusono „Edos“, ypatingą dėmesį kreipdami į pažymėtus daiktavardžius:

Frá Hrungni jǫtni

[...] Þórr var farinn í Austrvega at berja **troll**, en Óðinn reið Sleipni í **Jǫtunheima** ok kom til þess **jǫtuns**, er Hrungnir hét. Þá spyrr Hrungnir, hvat **manna** sá er með **gullhjálminn**, er ríðr lopt ok loq, ok segir, at hann á furðu-góðan **hest**. Óðinn sagði, at þar vill hann veðja fyrir **hofði** sínu, at engi **hestr** skal vera jafngóðr í **Jǫtunheimum**. Hrungnir sagði, at sá er góðr hestr, en hafa lézk (= létsk) hann mundu miklu stórfetaðra hest; sá heitir Gullfaxi. Hrungnir varð reiðr ok hleypr upp á hest sinn ok hleypir eptir honum ok hyggir at launa honum ofrmæli. Óðinn hleypti svá mikít, at hann var á qðru **leiti** fyrir, en Hrungnir var í svá miklum **jǫtunmóð**, at hann fann eigi fyrr en hann sótti inn of Ásgrindr.

Ok er hann kom at **hallardurum**, buðu Æsir honum til **drykkju**. Hann gekk í **hǫllina** ok bað fá sér drykkju. Váru þá teknar þær **skálir**, er Þórr var vanr at drekka ór, ok snerti Hrungnir ór hverri. En er hann gerðisk drukinn, þá skorti eigi stór **orð**. Hann lézk (=létsk) skyldu taka upp Valhǫll ok fǫra í Jǫtunheima, en sǫkkva Ásgarði, en drepa **goð** qll, nema Freyju ok Sif vill hann heim fǫra með sér. En Freyja fór þá at skenkja honum, ok drekka lézk (=létsk) hann mundu allt **Ása qll**.

En er Ásum leiddisk ofrefli hans, þá nefna þeir **þór**. Því næst kom **Þórr** í hǫllina ok hafði uppi á lofti **hamarinn** ok var allreiðr ok spyrr, hvern því ræðr, er **jǫtnar** hundvísir skulu þar drekka, eða hvern seldi Hrungni **grið** at vera í Valhǫll, eða hví Freyja skal skenkja honum sem at **gildi Ása**.

Þá svarar Hrungnir ok sér ekki **vinaaugum** til **Þórs**, sagði, at Óðinn bauð honum til drykkju ok hann var á hans **griðum**. Þá mælir Þórr, at þess **boðs** skal Hrungnir iðrask, áðr hann komi út.

Apie jotuną Hrungnirą

[...] Toras buvo išvykęs į rytus kautis su troliais, o Odinas nujojo Sleipniru į Jotunheimus ir atvyko pas tą jotuną, kuris buvo vardu Hrungniras. Tada klausia Hrungniras, kas iš žmonių tas esąs su aukso šalmu, kuris joja oru ir vandeniui, ir sako, kad jis turi puikų žirgą. Odinas pasakė, kad jis gali lažintis iš savo galvos, kad joks žirgas nebus toks pat geras Jotunheimuose. Hrungniras atsakė, kad šis – geras žirgas, tačiau sakėsi pats turėsiąs daug eiklesnį žirgą. Šis vadinasi Auksakartis. Hrungniras įtūžo ir šoko ant savo žirgo ir vejasi jį, ketindamas atmokėti jam už pūtimąsi. Odinas jojo taip smarkiai, kad vis būdavo priekyje ant kitos kalvelės, o Hrungniras buvo apimtas tokio didelio jotuno tūžmo, kad jis nė nepastebėjo, kaip įlėkė pro asų vartus.

O kai jis įėjo pro menės duris, asai pakvietė jį gėrimo. Jis įėjo į menę ir paprašė duoti jam gėrimo. Buvo tada paimtos tos taurės, iš kurių Toras buvo įpratęs gerti, ir išmaukė Hrungniras iš kiekvienos. O kai jis pasidarė girtas, tada nestokojo pasipūtusių žodžių. Jis sakėsi paimsiąs Valhalą ir perkelsiąs į Jotunheimus, o Asgardą nugramzdinsiąs ir visus dievus nužudysiąs, tik Frėją ir Sivę ketina jis namo parsigabenti su savimi. O Frėja nuėjo tada [dar] įpilti jam, o jis išgersiąs sakosi visą asų alų.

O kai asams įgrįso jo pūtimasis, tada pakviečia jie Torą. Netrukus atvyko Toras į menę ir buvo iškėlęs kūjį ir buvo perpykęs ir klausia, kas taip tvarko, kad išmintingi jotunai ten gertų, arba kas suteikė Hrungnirui saugumą būti Valhaloje arba kodėl Frėja turi pilti jam gėrimo tartum asų vaišėse.

Tada atsako Hrungniras ir žiūri nedraugiškomis akimis į Torą; sako, kad Odinas pakvietė jį gėrimo ir jis buvo čia su jo suteiktu saugumu. Tada sako Toras, kad šito kvietimo Hrungniras dar pasigailės, nespėjęs išėiti lauk.

Hrungnir segir, at **Ása-Þór** er þat lítill **frami** at drepa hann vápnlausan. Hitt er meiri **hugraun**, ef hann þorir berjask við hann at **landamæri** á Grjótúnagörðum.

– Ok hefir þat verit mikit **fólskuverk**, – sagði hann, – er ek lét eptir heima **skjöld** minn ok **hein**. En ef ek hefða hér **vápn** mín, þá skyldu vit nú reyna **hólmgönguna**. En at öðrum kosti legg ek þér við níðingsskap, ef þú vill drepa mik vápnlausan.

Þórr vill fyrir öngan mun bila at koma til einvígis, er honum var **hólmr** skoraðr, þvíat engi hefir honum þat fyrr veitt. Fór þá Hrungnir braut leið sína ok hleypti ákafliga, þar til er hann kom í Jötunheima, ok varð for hans allfræg með **jotnum** ok þat, at stefnulaag var komit á með þeim Þór. Þóttusk **jotnar** hafa mikit í ábyrgð, hvárr sigr fengi. Þeim var illt ván af Þór, ef Hrungnir létisk, fyrir því at hann var þeira sterkastr.

Þá gerðu jotnar **mann** á Grjótúnagörðum af **leiri**, ok var hann níu **rasta** hár, en þriggja breiðr undir **hönd**, en ekki fengu þeir **hjarta** svá mikit, at honum sómði, fyrr en þeir tóku ór **meri** nokkurri, ok varð honum þat eigi stöðugt, þá er Þórr kom.

Hrungnir átti **hjarta** þat, er frægt er, af hörðum **steini** ok tindótt með þrim **hornum**, svá sem síðan er gert var **ristubragð** þat, er Hrungnishjarta heitir. Af **steini** var ok **höfuð** hans. **Skjöldr** hans var ok steinn, víðr ok þjokkr, ok hafði hann **skjöldinn** fyrir sér, er hann stóð á Grjótátúnagörðum ok beið Þórs, en hein hafði hann fyrir vápni ok reiddi of **oxl** ok var ekki dælligr. Á aðra hlið honum stóð leirjötunninn, er nefndr er Mjokkurkálf, ok var hann allhræddr. Svá er sagt, at hann meig, er hann sá Þór.

Þórr fór til **hólmstefnu** ok með honum Þjálf.

Þá rann Þjálf fram at, þar er Hrungnir stóð, ok mælti til hans:

– Þú stendr óvarliga, jotunn, hefir skjöldinn fyrir þér, en Þórr hefir sét þik, ok ferr hann it neðra í **jörðu**, ok mun hann koma neðan at þér."

Þá skaut Hrungnir **skildinum** undir fót sér ok stóð á, en tvíhendi heinina. Því næst sá

Hrungniras sako, kad Asų Torui yra menka garbė nužudyti jį beginklį. Kas kita būtų didesnis vyriškumo išbandymas, jeigu jis išdrįs kautis su juo ties Akmenų Kiemo Sodžiaus riba.

– Ir yra nutikęs labai kvailas dalykas, – sakė jis, – kad aš palikau namie savo skydą ir pustyklę. O jeigu aš turėčiau čia savo ginklus, tai mudu dabar pat susikautume holmgango dvikovoje. O kitu atveju apkaltinsiu tave niekšiškumu, jeigu tu norėsi nužudyti mane beginklį.

Toras jokiu būdu nenori vengti stoti į dvikovą, kai jam metamas iššūkis, mat niekas anksčiau nėra to jam padaręs. Iškeliaavo tada Hrungniras šalin savo keliu ir jojo kiek įkabindamas, kol parjojo į Jotunheimus ir jo žygys tapo plačiai pagarsėjęs tarp jotunų ir tai, kad susirėmimas numatytas tarp jų su Toru. Jotunai manėsi turį daug bėdos, žiūrint, katras pelnys pergale. Jiems reikėjo tikėtis blogo iš Toro, jeigu Hrungniras žus, nes jis buvo jų stipriausias.

Tada padarė jotunai vyrą Akmenų Kiemo Sodžiuje iš molio, ir buvo jis devynių mylių ūgio, ir trijų – pločio po pažastimis, tačiau nerado jie širdies tokios didelės, kad jam tikty, kol neišėmė iš vienos tokios kumelės, ir buvo jam [ta širdis] ne narsi, kai atvyko Toras.

Hrungniras turėjo tą širdį, kuri yra pagarsėjusi, iš kieta akmens ir rantuota su trimis išsikišimais, taip kaip nuo tada daromas tas raižytinis ženklas, kuris vadinasi „Hrungniro širdis“. Iš akmens buvo ir jo galva. Skydas jo buvo irgi akmuo, platus ir storas, ir laikė jis skydą priešais save, kai stovėjo prie Akmenų Kiemo Sodžiaus ir laukė Toro, o pustyklę turėjo jis už ginklą ir buvo užsikėlęs ant pečių ir buvo ne malonus pažiūrėti. Prie vieno šono jam stovėjo molinis jotunas, kuris vadinamas Mokurkalviu, ir jis buvo visas persigandęs. Sakoma, kad pamatęs Torą jis apsimyžo.

Toras atvyko į dvikovą, ir su juo Tjalvis.

Tada Tjalvis nubėgo į priekį, ten, kur stovėjo Hrungniras, ir tarė jam:

– Neatsargiai stovi, jotune, laikydamas skydą priešais save, o Toras tave pamatė ir jis atleikia požemiu ir užpuls tave iš apačios.

Tada šovė Hrungniras skydą sau po kojomis ir atsistojo ant jo, o abiem rankom laikė pustyklę.

hann **eldingar** ok heyrði þrumur stórar. Sá hann þá Þór í **ásmóði**. Fór hann ákafliga ok reiddi **hamarinn** ok kastaði um langa leið at Hrungni. Hrungnir fórir upp **heinina** báðum **hǫndum** ok kastar í mót. Móttir hon hamrinum á flugi, heinin, ok brotnar sundr **heinin**. Fellr annarr hlutr á **jǫrð**, ok eru þar af orðin ǫll heinberg. Annarr hlutr brast í **hǫfði Þór**, svá at hann fell fram á jǫrð. En hamarrinn Mjöllnir kom í mitt **hǫfuð** Hrungni ok lamdi¹ hausinn í smán **mola**, ok fell hann fram yfir Þór, svá at **fótr** hans lá of **háls** Þór. En Þjálfi vá at Mǫkkurkálfa, ok fell hann við lítinn orðstír.

Þá gekk Þjálfi til Þórs ok skyldi taka **fót** Hrungnis af honum ok gat hvergi valdit. Þá gengu til **Æsir** allir, er þeir spurðu at Þórr var fallinn, ok skyldu taka **fótinn** af honum ok fengu hvergi komit.

Þá kom til Magni, sonr Þórs ok Járnsǫxu. Hann var þá þrínættr (kitame rankraštyje: þrívetr). Hann kastaði **fóti** Hrungnis af Þór ok mælr:

– Sé þar ljótan harm, faðir, er ek kom svá síð. Ek hygg, at **jǫtun** þenna mundak hafa lostit í Hel með **hnefa** mér, ef ek hefða fundit hann.

Þá stóð Þórr upp ok fagnaði vel **syni** sínum ok sagði hann mundu verða mikinn fyrir sér.

– Ok vil ek, – sagði hann, – gefa þér **hestinn Gullfaxa**, er Hrungnir hefir átt.

Þá mælr Óðinn ok sagði, at Þórr gerði rangt, er hann gaf þann inn góða **hest gýgjarsyni**, en eigi **fǫður** sínum.

Tada pamatė jis žaibus ir išgirdo didžiulius griautinius. Išvydo jis tada Torą aso tūžme. Lėkė jis kiek įkabindamas ir iškėlė kūjį ir metė iš tolo į Hrungnirą. Hrungniras užsimojo pustykle abiem rankom ir metė priešpriešiais. Atsitrenkia ji į kūjį skriedama, ir skyla perpus pustyklė. Nukrenta viena dalis ant žemės, ir yra iš ten atsiradę visos galąstuvams tinkamos uolos. Kita dalis įsmigo į galvą Torui, taip, kad jis parpuolė kniūbsčias ant žemės. O kūjis Mjólniras pataikė į vidurį galvos Hrungnirui ir suknežino kiaušą į mažus šipulėlius, ir jis parpuola kniūbsčias ant Toro, taip, kad jo koja guli ant kaklo Torui. O Tjalvis stojo prieš Mokurkalvj, ir jis krito su menka garbe.

Tada nuėjo Tjalvis prie Toro ir ketino nuimti Hrungniro koją nuo jo, bet nevaliojo. Tada priėjo visi asai, kai jie sužinojo, kad Toras parpuolęs, ir ketino nuimti koją nuo jo, bet neįstengė.

Tada atėjo Magnis, Toro ir Jarnsaksos sūnus. Jis tada buvo trijų naktų (kitame rankraštyje: trijų žiemų) amžiaus. Jis numetė Hrungniro koją nuo Toro ir sako:

– Kaip apmaudu, tėve, kad aš atvykau taip vėlai. Manau, kad jotuną šitą būčiau užmušęs (pasiuntęs į Helį) sau kumščiu, jeigu būčiau susitikęs jį.

Tada atsistojo Toras ir džiugiai pasveikino savo sūnų ir pasakė jį tapsiant tikrą didžiavyrį.

– Ir aš atiduodu, – kalbėjo jis, – atiduodu tau žirgą Auksakartį, kuris anksčiau priklausė Hrungnirui.

Tada prabyla Odinas ir tarė, kad Toras neteisingai pasielgė, kuomet atidavė tą šaunųjį žirgą jotunės sūnui, o ne savam tėvui.

Cituojuama pagal: [Snorri Sturluson. Skáldskaparmál. 1. Introduction, Text and Notes. Edited by Anthony Faulkes. London, Viking Society for Northern Research, 1998 \(20–22 pusl.\).](#)

¹ Bendratis – lemja.